

Un esternut

(ALDC, I, 122. Un esternut)

El mot general en català és *esternut*, procedent del llatí STERNUTU; el verb corresponent és *esternudar* (< llat. STERNUTARE). Tanmateix, l'onomatopeia i la cultura popular han creat petits oasis onomasiològics diferenciats: 1) *atxem*, *atxim*, imitacions en llenguatge articulat del soroll que es fa quan hom esternuda, s'estenen per Mallorca i Menorca, però sovint en convivència amb 2) *uís*, que és l'única forma a Eivissa, procedent del llatí A(U)GURIU 'auguri, vaticini', pel

valor augural que s'atribuïa des d'antic als esternuts; *auirs* 'esternuts' es troba en R. Llull. En una petita àrea del cat. central trobem *eixavuiro* (*etxavuiro*), que constitueix un postverbal del verb *eixavuirar* derivat del llatí EXA(U)GURIARE, usat sigui per a desfer l'auguri (que podria ser dolent, cf. fórmules com *Déu(s) l'ajut!*, *Valga'ns Déu!*, *Jesús!*), sigui per significar que esternudant s'emetia un auguri, favorable o adwers, com testimonien les cultures grega i llatina.

